

замовника щодо цінових пропозицій (котирувань) у разі здійснення процедури запиту цінових пропозицій (котирувань). Перевіряючи протокол оцінки тендерних пропозицій, потрібно увагу на те, що зазначена оцінка має бути здійснена відповідно до визначених критеріїв та методики оцінки тендерних пропозицій, електронні копії, яких публікують на електронних майданчиках, зазначених на сайті <http://prozorro.org>;

5) перевіряти відповідність використання коштів, спрямованих на закупівлю товарів, робіт і послуг, їх кошторисному призначенню;

б) перевірити учасників державних закупівель на відповідність кваліфікаційним вимогам та іншим ознаками, що можуть свідчити про намір заволодіти бюджетними коштами в корисливих цілях.

У разі виявлення правопорушення під час здійснення державних закупівель, необхідно звернутись з листом до замовника (якщо замовником постає державне підприємство, установа або організація), а також до центральних органів виконавчої влади, які здійснюють контроль за витрачанням державних коштів, та до уповноважених органів контролю, які здійснюють контроль та моніторинг законності державних закупівель (ДАС та Антимонопольний комітет України).

Гаєвський І. М. – кандидат юридичних наук, доцент, докторант Національної академії внутрішніх справ

ПРОБЛЕМА ПРОЗОРОСТІ БЕНЕФІЦІАРНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ

Національна нормативно-правова база, яка регулює утворення юридичних осіб (зокрема приватного права), вирізняється належною структурованістю та деталізацією. Прозорості юридичних осіб беззаперечно сприяє їх державна реєстрація та відображення в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань (ЄДР) відомостей про кінцевих бенефіціарних власників (контролерів).

Позитивним елементом відкритості української системи є можливість безкоштовного пошуку відомостей у ЄДР, що

здійснюється відповідно до ст.11 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» від 15 травня 2003 р. № 755-IV [1].

Приватний сектор, регуляторні та правоохоронні органи і підрозділ фінансової розвідки постійно використовують ресурс ЄДР для ідентифікації або верифікації кінцевого бенефіціарного власника (контролера) юридичної особи. Однак, оскільки інформацію до ЄДР вносять за принципом заявок, то її не перевіряє держава. Таким чином, на думку деяких експертів, які використовують цей ресурс, певна частина інформації в ЄДР є недостовірною.

Відповідно до законодавчого визначення, кінцевий бенефіціарний власник (контролер) – це фізична особа, яка незалежно від формального володіння має можливість здійснювати вирішальний вплив на управління або господарську діяльність юридичної особи безпосередньо або через інших осіб, зокрема шляхом реалізації права володіння або користування всіма активами чи їх значною часткою, права вирішального впливу на формування складу, результати голосування. Також він має право вчиняти правочини, які надають можливість визначати умови господарської діяльності, давати обов'язкові до виконання вказівки або виконувати функції органу управління, або здійснювати вплив шляхом прямого чи опосередкованого (через іншу фізичну чи юридичну особу) володіння однією особою самостійно або спільно з пов'язаними фізичними та/або юридичними особами часткою в юридичній особі у розмірі 25 чи більше відсотків статутного капіталу або прав голосу в юридичній особі.

Причому кінцевим бенефіціарним власником (контролером) не може бути особа, яка має формальне право на 25 чи більше відсотків статутного капіталу чи прав голосу в юридичній особі, але є агентом, номінальним утримувачем (номінальним власником) або є лише посередником щодо такого права [2]. Таким чином, згідно з законодавством України, визначення бенефіціара переважно відповідає міжнародному стандарту, що зумовлює більше наявність дискусії ефективності, а не технічної відповідності.

Питання бенефіціарної власності було досліджено та відображено у Звіті про проведення національної оцінки ризиків

у сфері протидії легалізації (відмиванню) доходів, отриманих злочинним шляхом, та фінансуванню тероризму [3].

Під час оцінювання ризиків (НОР) визначено ризики, пов'язані з відсутністю перевірки бенефіціарних власників, що вказує на існування прогалини в державному реєстрі щодо інформації про власність стосовно певних юридичних осіб, створених для конкретних цілей. До того ж, встановлено відсутність контролю за внесенням інформації в ЄДР, що спричиняє уразливість юридичних осіб для використання «підставними особами». Оцінювання цієї проблеми потребує більш обґрунтованого підходу до встановлення проблематики виявлених ризиків.

Статистичні дані, опубліковані в Звіті НОР і консультації в межах виїзної місії експертів Комітету Ради Європи MONEYVAL підтвердили, що проблема використання юридичних осіб в злочинних оборудках є поширеною. Такі юридичні особи зазвичай є ключовою ланкою для успішної роботи так званих конвертаційних центрів. Наявне інформаційне поле свідчить про те, що юридичні особи в Україні становлять більшу загрозу щодо відмивання доходів, отриманих злочинним шляхом, ніж недоліки, виявлені під час виявлення їх бенефіціарних власників.

Низький рівень санкційного режиму за внесення недостовірних даних про кінцевих бенефіціарних власників (контролерів) до ЄДР також не забезпечує ефективність і відповідність інформації в ЄДР.

Для досягнення вищого рівня транспарентності бенефіціарної власності в Україні фахівці рекомендують вжити такі заходи. По-перше, необхідно запровадити чіткий механізм перевірки інформації, яку вносять до ЄДР (без зміни заявницького принципу надання інформації це зробити важко, однак необхідно застосовувати заходи щодо періодичної (регулярної) перевірки актуальності інформації). По-друге, потрібно провести секторальну оцінку ризиків використання юридичних осіб для злочинної діяльності (наприклад, для відмивання коштів та фінансування тероризму). Окремо варто дослідити проблематику використання номінальних директорів, акціонерів і власників. Це сприятиме визначенню ризиків з метою зміцнення основ для їх зниження. По-третє, ввести ефективні стримувальні санкції щодо осіб, які або не можуть

надати достовірну, точну та актуальну інформацію щодо бенефіціарної власності, або не подають таку інформацію до ЄДР своєчасно. По-четверте, під час внесення змін до законодавства в частині імплементації Директиви Європейського Парламенту та Ради про запобігання використанню фінансової системи для відмивання коштів та фінансування тероризму, що вносить зміни до Регламенту (ЄС) № 648/2012 Європейського Парламенту та Ради і припиняє дію Директиви 2005/60/ЄС Європейського Парламенту та Ради і Директиви Комісії 2006/70/ЄС, необхідно опрацювати можливість змін правових норм, що регулюють зобов'язання приватного сектору (суб'єктів первинного фінансового моніторингу) зі встановлення кінцевих бенефіціарних власників (контролерів) їх клієнтів.

Список використаних джерел

1. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань: Закон України від 15 трав. 2003 р. № 755-IV // Урядовий кур'єр. – 2003. – № 188.
2. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення : Закон України від 14 жовт. 2014 р. № 1702-VII // Голос України. – 2014. – № 216.
3. Звіт про проведення національної оцінки ризиків у сфері у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванню тероризму: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.sdfm.gov.ua/content/file/Site_docs/2016/20161125/zvit_ukr.pdf. – Назва з екрана.
4. Директива Європейського Парламенту та Ради про запобігання використанню фінансової системи для відмивання грошей та фінансування тероризму, що вносить зміни до Регламенту (ЄС) № 648/2012 Європейського Парламенту та Ради і припиняє дію Директиви 2005/60/ЄС Європейського Парламенту та Ради і Директиви Комісії 2006/70/ЄС [Електронний ресурс] : Директива, 20 трав. 2015 р. № 2015/849. – Режим доступу: [http://www.sdfm.gov.ua/content/file/Site_docs/2016/20160516/DIRECTIVE%20\(EU\)%202015_UA.htm](http://www.sdfm.gov.ua/content/file/Site_docs/2016/20160516/DIRECTIVE%20(EU)%202015_UA.htm). – Назва з екрана.